

การศึกษาวงพิณพาทย์เมืองจำปาศักดิ์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว :
กรณีศึกษาบ้านพระพิน

A Study of Champasak City Gamelan Orchestra, Lao People's
Democratic Republic: The Case Study of Prapeen Village

เฉลิมพล อะทาโส,¹ รุจี ศรีสมบัติ² และ กาญจนา อินทรสุนานนท์³
Chalermpol Ataso,¹ Rujee Srisombut² and KanJana Intarasunanont³

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขามานุษยวิทยาและมานุษยวิทยา คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

² пр.ด. (วัฒนธรรมศาสตร์) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

³ пр.ด. (วัฒนธรรมศาสตร์) รองศาสตราจารย์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและบทบาทของวงพิณพาทย์บ้านพระพิน เมืองจำปาศักดิ์ สปป.ลาว 2) ศึกษารูปแบบการบรรเลงวงดนตรีพิณพาทย์ที่ใช้ประกอบพิธีเลี้ยงหอมเหศักดิ์หลักเมืองของชาวเมือง วิธีการศึกษาใช้ระเบียบการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้แบบสำรวจภาคสนาม การสอบถาม การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่มและการสังเกตเพื่อนำมาสังเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัยพบว่า 1) วงพิณพาทย์บ้านพระพิน เมืองจำปาศักดิ์ ในอดีตเคยเป็นวงดนตรีที่ใช้ประจำอยู่ในคุ้มของเจ้าผู้ครองนครจำปาศักดิ์ กระทั่ง พ.ศ. 2518 มีการปฏิวัติในประเทศลาว ทำให้วงพิณพาทย์ถูกนำมาใช้ในประเพณี พิธีกรรมทั่วไป โดย เก็บรักษาไว้ที่หอดนตรี สโมสรบ้านพระพิน เมืองจำปาศักดิ์ ปัจจุบันวงพิณพาทย์บ้านพระพินมีนักดนตรี 8 คน ควบคุมดูแลโดย นายบุญเกิด พนมมะสิง การรับงานส่วนใหญ่เป็นวงปีพาทย์ ประกอบไปด้วย ระนาดเอก ระนาดทุ้ม ซ้องวงใหญ่ ตะโพน กลองทัด ปี่ และฉิ่ง บทบาทของวงพิณพาทย์บ้านพระพินต่อเมืองจำปาศักดิ์ ใช้เป็นวงดนตรีสำหรับประกอบพิธีกรรมทางความเชื่อและใช้ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา 2) การบรรเลงวงพิณพาทย์ประกอบพิธีกรรมเลี้ยงหอมเหศักดิ์หลักเมือง ถือได้ว่ามีความสำคัญเป็นอย่างมาก วงพิณพาทย์มีบทบาทในการบรรเลงประกอบพิธีกรรมตั้งแต่ต้นจนจบ โดยวงพิณพาทย์ที่ใช้ในพิธีกรรมประกอบไปด้วย ระนาดเอก ระนาดทุ้ม ซ้องวงใหญ่ ระนาดเอกเหล็ก ตะโพน กลองทัด ปี่ ฉิ่งและแสง ลักษณะการบรรเลงประกอบพิธีกรรมเป็นการบรรเลงเพื่อให้ห้อมเหศักดิ์ที่ถือว่าเป็นเทวดาประจำเมืองจำปาศักดิ์ลงมาทรงพ้อช่าง แม่ล้าม โดยใช้เสียงดนตรีของวงพิณพาทย์เป็นสื่อกลางในการติดต่อสื่อสารเพื่อให้ห้อมเหศักดิ์เกิดความพอใจและออกพ้อน เพื่อความเป็นสิริมงคล ในพิธีกรรมเลี้ยงหอมเหศักดิ์หลักเมืองพบบทเพลงที่มีความสำคัญดังนี้ เพลงกลม เพลงกราวนอก เพลงเชิด และเพลงอรัญญ์ บทเพลงเหล่านี้ใช้ในการประกอบการพ้อนของห้อมเหศักดิ์ ซึ่งพิธีกรรมดังกล่าวจะจัดขึ้นในช่วงต้นเดือนมีนาคมของทุกปี ที่สโมสรบ้านพระพิน โดยใช้หอพ้อนเป็นสถานที่จัดงาน ในพิธีกรรมชาวเมืองจะนำเครื่องสักการะเข้าไปถวายแด่ห้อมเหศักดิ์หลักเมือง โดยผ่านแม่ล้าม พ้อช่าง ซึ่งทั้ง 2 คนนี้จะทำหน้าที่เป็นร่างทรงของห้อมเหศักดิ์

คำสำคัญ : วงพิณพาทย์ / บ้านพระพิน / รูปแบบการบรรเลง / เมืองจำปาศักดิ์

ABSTRACT

The purposes of this study were: 1) to investigate the current state and role of Prapeen village gamelan orchestra, Champasak province, Lao People's Democratic Republic, 2) to examine the style of playing the gamelan orchestra for the ceremony of offering food to city gods in the shrine performed by town people. The study methodology employed qualitative approach by field survey using questionnaire, interview, focus group and observation leading to data synthesis.

The findings disclosed as follows: 1) The Prapeen village gamelan orchestra, Champasak province used to be a band which played regularly at the residence of Champasak city. Until 1975, there was a coup in Laos. The gamelan band, then, was used in general traditions and ceremonies. The gamelan instruments were kept in the music hall, Prapeen village club, Champasak province. At present, there are 8 musicians under the supervision of Mr. Boonkoet Pommasing. The kinds of music instrument showing in public will be percussion which consists of alto xylophone, alto bamboo xylophone, khongwongyai, tabor, double-headed drum, flute and small cymbals. The role of gamelan band in Prapeen village, Champasak province was to play for common rites regarding the residents' beliefs and for religious ceremonies. 2) The play of gamelan orchestra for offering food to city gods in the shrine is very important. The gamelan band has a role in playing for the rites from the beginning to the end. The gamelan band used in the ceremony consists of alto xylophone, alto bamboo xylophone, Khongwongyai, alto iron xylophone, tabor, double-headed drum, flute, and small cymbals as well as Saeng. The purpose of the play is to please the goods of Champasak through the god mediums – Mae-Laam and Pho-Chang by using the music as a way of contact. The music played in the event comprises these songs: Phleng Klom, Phleng Krao-nok and Phleng Orathai which are very important to the rite. The rite is yearly held during the beginning days of March in the Prapeen village club, Champasak province by using the dancing hall as a place for the venue. The residents will offer oblation through the god mediums – Mae-Laam and Pho-Chang.

Keywords : Gamelan Band / Prapeen Village / Playing Style / Champasak City

บทนำ

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ประกอบด้วย ประชากรหลายกลุ่มชาติพันธุ์ โดยในแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ล้วนแต่มีวัฒนธรรมดนตรีเป็นของตนเองอย่างโดดเด่น แต่ภายหลังจากการวางรากฐานในระบบการปกครองที่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นองค์ประมุข ดนตรีในกลุ่มเครื่องเคาะได้เข้ามามีบทบาทที่สำคัญในฐานะดนตรีของราชสำนัก โดยดนตรีในรูปแบบดังกล่าวได้รับการดูแลเป็นอย่างดีจากราชสำนักในทุกยุคสมัย มีบทบาททั้งใน พระราชพิธี และในฐานะที่เป็นดนตรีเพื่อความบันเทิง (เฉลิมศักดิ์ พิกุลศรี. 2551) วงดนตรีกลุ่มนี้ราชสำนักลาวเรียกว่า “พิณพาทย์” เป็นวงที่ใช้ในราชสำนักโดยเฉพาะ มีหลักฐานว่าราชสำนักลาวรับมาจากราชสำนักเขมร ในสมัยของพระเจ้าฟ้างุ้มเนื่องด้วยในสมัยนั้นเจ้าฟ้างุ้มได้รับพระราชทานพระธิดานามว่านางแก้วเก้งยาเป็นพระอัครมเหสี จากพระเจ้ากรุงเขมร (สิลา

วิระวงส์ แปลโดย สมหมาย เปรมจิตต์. 2535) หลังจากที่ได้รับพระราชทานเครื่องดนตรีพิณพาทย์ ครูและนักดนตรีพิณพาทย์จากราชสำนักเขมรจึงได้วางรากฐานการดนตรีในราชสำนักลาว โดยมีการตั้งตำแหน่งขุนนางสำหรับควบคุมดูแลวงพิณพาทย์ ให้สังกัดในกรมวังของราชสำนักลาว ล้านช้างหลวงพระบาง นับเป็นการวางรากฐานของดนตรีพิณพาทย์ที่ใช้ในราชสำนักลาวที่มีบทบาทเป็นอย่างมากต่อพระราชพิธีและประเพณีต่างๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับราชสำนักลาวเรื่อยมา ในสมัยของพระเจ้าไชยเชษฐาธิราชขณะนั้นพระองค์ทรงเป็นกษัตริย์แห่งอาณาจักรลาวล้านช้าง ซึ่งมีศูนย์กลางอาณาจักรอยู่ที่เมืองหลวงพระบาง ได้ย้ายราชธานีของอาณาจักรลาวล้านช้างจากเมืองหลวงพระบางมาตั้งยังเมืองเวียงจันทน์ในปี พ.ศ. 2103 (สุรศักดิ์ ศรีสาออง. 2545) และได้สถาปนานครหลวงเวียงจันทน์ให้เป็นราชธานีของอาณาจักรลาวล้านช้าง

และมีกษัตริย์ปกครองสืบมาหลายพระองค์ ครั้นถึงสมัยพระเจ้าสุริยวงศาธรรมิกราชเป็นกษัตริย์แห่งนครเวียงจันทน์ พระองค์ทรงอยู่ในราชสมบัติได้ 57 ปี ก็พิราลัยใน พ.ศ. 2237 พญาเมืองจันทน์เสนาบดีเลยชิงราชสมบัติตั้งตัวเป็นกษัตริย์ ทรงเห็นราษฎรนับถือท่านพระครูโพนสะเม็กมาก เกรงจะเป็นภัยต่อบัลลังก์ จึงคิดกำจัดเสีย ฝ่ายท่านพระครูรู้เท่าทันคิดว่ามีมารมาผจญแล้ว จึงได้ให้ศิษย์ที่ไว้วางใจไปรับเอาเจ้าหน่อกษัตริย์พร้อมทั้งพระมารดาปะปนครอบครัวศิษย์โยมประมาณ 3,000 คน ค่อยเล็ดลอดไปที่ละเล็กทีละน้อย หนีออกจากเมืองเวียงจันทน์ (เดิม วิชาญพจนกิจ. 2546) ลงไปถึงนครจำปาศักดิ์แล้วทำพิธีอภิเษกเจ้าหน่อกษัตริย์ขึ้นเป็นเจ้าแผ่นดินนครจำปาศักดิ์ถวายพระนามว่า เจ้าสร้อยศรีสมุทรพุทธางกูร เมื่อปี พ.ศ. 2257 เป็นอันว่าเมืองจำปาศักดิ์ได้แยกออกเป็นประเทศเอกราชหนึ่งต่างหาก ในปี พ.ศ. 2257 (ลิลลา วีระวงส์ แปลโดย สมหมาย เปรมจิตต์. 2535) ราชสำนักเมืองจำปาศักดิ์ มีการละเล่นดนตรีและนาฏศิลป์ มาตั้งแต่สมัยพระเจ้าสร้อยศรีสมุทรพุทธางกูร ดนตรีมีบทบาทในด้านศาสนาและพระราชพิธีต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเจ้าชีวิต แสดงถึงเมืองจำปาศักดิ์ว่ามีความพัฒนาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ครั้งอพยพมาจากนครเวียงจันทน์ เนื่องด้วยการอพยพในครั้งนั้นอาจมีนักดนตรีที่อพยพมาพร้อมกัน และได้นำแบบแผนของดนตรีวงพัฒนาจากเมืองเวียงจันทน์มาใช้ที่จำปาศักดิ์อีกด้วย

ในสมัยเจ้ายุทธิธรรมธร (คำสุก) นครจำปาศักดิ์ได้ตกเป็นเมืองขึ้นของประเทศไทย ทำให้ทางนครจำปาศักดิ์ต้องส่งเครื่องราชบรรณาการให้แก่ราชสำนักไทย ทำให้เจ้านครจำปาศักดิ์และเชื้อพระวงศ์ ได้มีโอกาสเดินทางมายังกรุงเทพฯ เพื่อถือน้ำพิพัฒน์สัตยาปีละสองครั้งเมื่อนำเครื่องราชบรรณาการมาถวาย ทำให้มีการรับเอารูปแบบประเพณีในราชสำนักไทยกลับไปด้วย พร้อมกันนี้ได้นำกลับไปปรับใช้ให้เข้ากับราชสำนักนครจำปาศักดิ์ จึงเป็นเหตุให้ราชสำนักนครจำปาศักดิ์พยายามที่จะเอาแบบอย่างจากราชสำนักไทยไปทำให้พระราชพิธีและการดนตรีต่างๆ ในราชสำนักจำปาศักดิ์มีความคล้ายคลึงกับดนตรีปี่พาทย์ไทย ราชสำนักจำปาศักดิ์มีความสนิทสนมกับทางราชสำนักไทยอย่างแนบแน่น และมีความจงรักภักดีต่อราชสำนักไทย เสด็จเจ้ายุทธิธรรมธรทรงมีความจงรักภักดีต่อพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเป็นอันมาก โดยในรัชกาลของพระองค์ได้มีการส่งช่างเผือกเข้ามาถวายที่กรุงเทพฯ เป็นจำนวน 3 เชือก ได้แก่

1. พระเศวตสกลวโรภาศ สมโภชขึ้นระวางเมื่อวันศุกร์ เดือน 7 แรม 13 ค่ำ ปีมะเส็ง พ.ศ. 2424

2. พระเศวตรุจิราภาพรรณ สมโภชขึ้นระวางเมื่อประกาศ พ.ศ. 2428

3. พระเศวตวรนาเคนทร์ สมโภชขึ้นระวางเมื่อวันที่ 4 กันยายน พ.ศ. 2433

เป็นเครื่องแสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่าง 2 ราชวงศ์เป็นอย่างดี เสด็จเจ้ายุทธิธรรมธร (คำสุก) ยังถือได้ว่าเป็นต้นราชสกุล ณ จำปาศักดิ์ (ศิริกาญจน์ ดุจจานุทัศน์. 2553) พระองค์ยังได้ส่งพระโอรสทั้ง 3 ของพระองค์มาศึกษาที่เมืองไทย ได้แก่ เจ้าราชดนัย (เจ้าหยุ) เจ้าศักดิ์ประสิทธิ์ (เจ้าเบง) และเจ้าศักดิ์ประเสริฐ (เจ้าอูย) ครั้นเสด็จเจ้ายุทธิธรรมธร (คำสุก) ถึงแก่พิราลัย พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้แต่งตั้งให้เจ้าราชดนัย (เจ้าหยุ) กลับไปปกครองนครจำปาศักดิ์แทนพระบิดา เป็นเหตุผลสนับสนุนได้ว่า มีการนำเอาดนตรีปี่พาทย์ รวมไปถึงบทเพลงต่างๆ กลับไปใช้ในราชสำนักจำปาศักดิ์ด้วย เชื่อกันว่ารัชกาลที่ 5 ทรงพระราชทานเครื่องดนตรีปี่พาทย์ 1 วง ให้แก่ราชสำนักจำปาศักดิ์ แต่ในปัจจุบันเหลือเพียงฆ้องวงใหญ่ เก็บรักษาไว้ที่บ้านพระพิน เมืองจำปาศักดิ์ในปัจจุบัน

ในสมัยเสด็จเจ้าราชดนัย (เจ้าหยุ) เจ้าผู้ครองนครจำปาศักดิ์พระองค์ที่ 10 ได้นำพระโอรสและพระราชนัดดา คือ เจ้าสันประสิทธิ์ และเจ้าเอือนหญิงม่องใสสุดาจันทร์ มามอบให้อยู่ในการดูแลของพลตรีหลวงวิจิตรวาทการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศในเวลานั้น เพื่อให้ศึกษาและฝึกอบรมวิชาความรู้ที่จะสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาบ้านเมืองสืบไป (ศิริกาญจน์ ดุจจานุทัศน์. 2553) เจ้าเอือนหญิงม่องใสสุดาจันทร์ หรือดอกฟ้าจำปาศักดิ์ ได้ศึกษานาฏศิลป์ไทย และวิชาในแขนงต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับกุลสตรี ทำให้พระองค์มีบทบาทเป็นผู้นำของสตรีชาวลาว ในยุคพระราชอาณาจักรลาว แสดงให้เห็นว่านาฏศิลป์และการดนตรีในนครจำปาศักดิ์มีความคล้ายคลึงกับของไทยมาก จะเห็นได้ว่านครจำปาศักดิ์กับประเทศไทยนั้นมีความสัมพันธ์อันใกล้ชิดที่แนบแน่นกันเป็นอย่างดี สมาชิกในราชวงศ์ทุกพระองค์ที่เข้ามาพำนักและเข้ารับการศึกษาในประเทศไทย ต่างได้รับการอบรมและดูแลอย่างใกล้ชิดจากเชื้อพระวงศ์ ในราชวงศ์จักรี

บ้านพระพิน เป็นหมู่บ้านที่มีบทบาทต่อดนตรีในราชสำนักจำปาศักดิ์ นักดนตรีส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านพระพินและหมู่บ้านใกล้เคียง ฝึกซ้อมกันภายในคุ้มใหญ่ (คุ้มเจ้าราชดนัย) เครื่องดนตรีพิณพาทย์ราชสำนักจำปาศักดิ์ เก็บไว้ที่หอดนตรีคุ้มใหญ่ ในราชพิธีต่างๆ จะมีการนำนักดนตรีเข้ามาบรรเลงถวาย นักดนตรีได้รับการดูแลเป็นอย่างดีจากทางราชสำนักเมืองจำปาศักดิ์ มีการนำครูดนตรีปี่พาทย์จากเขมรเข้ามาสอน

นักดนตรีในวง และยังให้นักดนตรีเข้ามาเรียนเพลงในประเทศไทย เพื่อนำกลับไปใช้ในราชสำนักจำปาศักดิ์ ภายหลังจากปฏิวัติในปี พ.ศ. 2518 มีการเปลี่ยนแปลงจากพระราชอาณาจักรลาวที่มีองค์กษัตริย์ทรงเป็นประมุขของประเทศมาเป็น สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีประธานประเทศเป็นประมุข ทำให้ระบอบกษัตริย์ของประเทศลาวถูกยกเลิก ดนตรีที่ใช้ในราชสำนักหรือวงพิณพาทย์ได้ถูกลดบทบาทลง

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาวงพิณพาทย์บ้านพระพิน เมืองจำปาศักดิ์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ซึ่งเป็นวงพิณพาทย์ที่ใช้ในราชสำนักจำปาศักดิ์ ในยุคของพระราชอาณาจักรลาว ศึกษาบทบาททางสังคมของวงพิณพาทย์บ้านพระพินในปัจจุบัน และศึกษาบทเพลงที่ใช้ประกอบพิธีกรรม เพราะถือได้ว่าเป็นสิ่งที่ควรค่าอย่างยิ่ง สมควรที่จะทำการศึกษาและจดบันทึกให้คงอยู่สืบไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและบทบาทของวงพิณพาทย์บ้านพระพิน เมืองจำปาศักดิ์ สปป. ลาว
2. เพื่อศึกษารูปแบบการบรรเลงวงดนตรีพิณพาทย์ที่ใช้ประกอบพิธีเลี้ยงหอมเหล็กดีเหล็กเมือง ของชาวเมืองจำปาศักดิ์

ขอบเขตการวิจัย

1. บทบาทในปัจจุบันของวงพิณพาทย์บ้านพระพินที่มีต่อประเพณีของชาวเมืองจำปาศักดิ์
2. บทเพลงที่ใช้ในการบรรเลงประกอบพิธีกรรมเลี้ยงหอมเหล็กดีเหล็กเมือง ของชาวเมืองจำปาศักดิ์และบันทึกทำนองซึ่งวงใหญ่เป็นโน้ตไทย

ข้อตกลงเบื้องต้น

คำศัพท์ภาษาลาว ที่ใช้ในปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ได้ใช้ภาษาไทยในการบันทึกโดยมีคำอ่านใกล้เคียงกับสำเนียงของภาษาลาวมากที่สุด

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มเป้าหมาย

ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลภาคสนามที่เมืองจำปาศักดิ์ แขวงจำปาศักดิ์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีกลุ่มเป้าหมายเป็นประชาชนชาวลาว เมืองจำปาศักดิ์ แขวงจำปาศักดิ์ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสโมสรบ้านพระพิน โดยผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มเป้าหมายออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้ กลุ่มแรกเป็นชาวบ้านวัดทุ่ง ชาวบ้านพระพิน ชาวบ้านวัดนะคอน คนขับรถ

ประจำทางสายจำปาศักดิ์-ปากเซ แม่คำ ฯลฯ ซึ่งไม่สามารถลงรายละเอียดในเรื่องของจำนวนบุคคลที่ให้สัมภาษณ์ได้เนื่องจากผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลภาคสนามโดยการสอบถามจากชาวเมืองจำปาศักดิ์ที่หลากหลายอาชีพ และพยายามทำตัวให้กลมกลืนกับวัฒนธรรมเสมือนผู้วิจัยเป็นชาวเมืองจำปาศักดิ์ กลุ่มที่สอง ข้อมูลที่เกี่ยวกับวงพิณพาทย์บ้านพระพิน และประเพณีเลี้ยงหอมเหล็กดีเหล็กเมือง ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มเป้าหมาย คือ นักดนตรีที่บรรเลงอยู่ในวงพิณพาทย์สโมสรบ้านพระพิน จำนวน 8 คน เนื่องจากกลุ่มนักดนตรีดังกล่าวมีความรู้ในด้านวงพิณพาทย์เป็นอย่างดี และสามารถบรรเลงพิณพาทย์ประกอบพิธีต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสโมสรบ้านพระพินได้ ส่วนของพิธีกรรมเลี้ยงหอมเหล็กดีเหล็กเมืองผู้วิจัยได้เลือกสัมภาษณ์ผู้ดูแลสโมสรบ้านพระพิน ได้แก่ พ่อช่าง แม่ลำม ชาวจำ 4 คน และนางแตง 4 คน ซึ่งบุคคลดังกล่าวมีความรู้ในการจัดพิธีกรรมเลี้ยงหอมเหล็กดีเหล็กเมืองเป็นอย่างดี

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีทั้งแบบสัมภาษณ์และแบบสังเกต ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามประเด็นในวัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้

1. แบบสัมภาษณ์สำหรับชาวเมืองทั่วไป เป็นแบบสอบถามข้อมูลเบื้องต้นของผู้ให้สัมภาษณ์ ความรู้เกี่ยวกับประเพณีพิธีกรรมเมืองจำปาศักดิ์ และวงพิณพาทย์บ้านพระพิน
2. แบบสัมภาษณ์สำหรับนักดนตรี เป็นแบบสัมภาษณ์ประวัตินักดนตรีของวงพิณพาทย์บ้านพระพิน โอกาสในการบรรเลงการศึกษาสืบทอด การรับงานของวงพิณพาทย์ การเตรียมตัวก่อนการออกบรรเลงในพิธีต่างๆ และบทเพลงที่ใช้ในแต่ละประเพณี
3. แบบสังเกต เป็นแบบจดบันทึกการสังเกตในประเพณีพิธีกรรม ประกอบด้วย เรื่องที่สังเกต วันที่ และข้อมูลที่ได้จากการสังเกต

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ชั้นรวบรวมข้อมูล
 - 1.1 ข้อมูลจากเอกสาร และตำราวิชาการผู้วิจัยได้ทำการสืบค้นเอกสารตำราวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยชิ้นนี้ โดยการศึกษาจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ดังนี้
 - 1.1.1 สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 - 1.1.2 สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

1.1.3 ห้องสมุดคณะศิลปกรรม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1.1.4 หอสมุดแห่งชาติ

1.1.5 หอสมุด มหาวิทยาลัยมหิดล

1.2 ข้อมูลจากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลภาคสนาม

1.2.1 การสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลภาคสนามที่หมู่บ้านพระพิน เมืองจำปาศักดิ์ แขวงจำปาศักดิ์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวโดยสัมภาษณ์บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยใช้เครื่องมือในการวิจัย คือแบบสัมภาษณ์ในการสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับวงพิณพาทย์และพิธีกรรมเลี้ยงหอมเทศก์หลักเมือง พร้อมทั้งใช้เครื่องบันทึกเสียงในการสัมภาษณ์ ทุกครั้ง ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์จะนำมาเปรียบเทียบกับแบบสัมภาษณ์และคำสัมภาษณ์จากเครื่องบันทึกเสียงจากบุคคลที่ให้สัมภาษณ์

1.2.2 การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลภาคสนามโดยการร่วมวงสนทนากับชาวเมืองจำปาศักดิ์ และสอบถามเกี่ยวกับความเป็นอยู่ วิถีชีวิต อาชีพ และประเพณี เพื่อสร้างความคุ้นเคย ระหว่างผู้วิจัยกับชาวเมือง

1.2.3 การสังเกตแบบมีส่วนร่วม เป็นการเข้าไปมีส่วนร่วมเพื่อสังเกตกิจกรรมประเพณีต่างๆ ของชาวเมืองจำปาศักดิ์ โดยการอาสาเป็นผู้ช่วยในการทำงาน เช่น ตกแต่งสถานที่จัดงาน การเตรียมอุปกรณ์สำหรับใช้ในพิธีกรรม และถ่ายภาพ

1.2.4 การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม ผู้วิจัยใช้วิธีนี้ในประเพณีที่มีความสำคัญ โดยผู้วิจัยจะสังเกตประเพณีและจดบันทึกขั้นตอนต่างๆ ของพิธีนั้นๆ พร้อมทั้งบันทึกภาพวิดีโอในช่วงที่มีพิธีกรรมสำคัญ

2. ชั้นศึกษาข้อมูล.

ผู้วิจัยได้ศึกษารายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับวงพิณพาทย์ลาว ทั้งจากเอกสารตำราวิชาการ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และจากการเก็บข้อมูลภาคสนามเป็นข้อมูลหลัก โดยการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วมทั้งการสัมภาษณ์จากบุคลากรในท้องถิ่น ศิลปินประจำหมู่บ้าน ผู้มีความรู้ในด้านพิณพาทย์ลาว อีกทั้งเข้าร่วมสังเกตในประเพณีต่างๆ และในโอกาสพิเศษที่มีการบรรเลงวงพิณพาทย์ ศึกษาวิธีการบรรเลงของวงพิณพาทย์ในประเพณีเลี้ยงหอมเทศก์หลักเมือง และถอดทำนองเพลงจากเครื่องบันทึกเสียง และเครื่องบันทึกภาพบันทึกเป็นโน้ตแบบไทย รวมทั้งคำสัมภาษณ์ เรียบเรียงเป็นลำดับขั้นตอนแล้วบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้เรียบเรียงรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับวงพิณพาทย์บ้านพระพิน เมืองจำปาศักดิ์ จากการเก็บข้อมูลภาคสนามเป็นข้อมูลหลัก โดยการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม อีกทั้งการสัมภาษณ์จากบุคลากรในท้องถิ่น ศิลปินประจำหมู่บ้าน ผู้ที่มีความรู้ในด้านพิณพาทย์ อีกทั้งเข้าร่วมสังเกตในพิธีต่างๆ และในโอกาสพิเศษที่มีการบรรเลงวงพิณพาทย์ โดยมีรายละเอียดของการรวบรวมวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ดังนี้

1. ศึกษารูปแบบสภาพปัจจุบันและบทบาทของวงพิณพาทย์ บ้านพระพิน เมืองจำปาศักดิ์ สปป.ลาว

1.1 สภาพปัจจุบัน

1.1.1 สภาพวงดนตรี

1.1.2 นักดนตรี

1.1.3 เครื่องดนตรี

1.1.4 พิธีกรรมก่อนการบรรเลง

1.1.5 การฝึกซ้อม

1.1.6 การรับงานและรายได้

1.1.7 การสืบทอด

1.2 บทบาทของวง

1.2.1 ต่อชุมชน

1.2.2 ต่อประเพณี

2. ศึกษารูปแบบการบรรเลงวงดนตรีพิณพาทย์ที่ใช้ประกอบพิธีเลี้ยงหอมเทศก์หลักเมืองของชาวเมืองจำปาศักดิ์

2.1 รูปแบบการบรรเลงในพิธีกรรม

2.2 รวบรวมบทเพลงที่ใช้ประกอบในพิธีกรรมและบันทึกเป็นโน้ตไทย

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันและบทบาทวงพิณพาทย์บ้านพระพินเมืองจำปาศักดิ์ สปป.ลาว

1.1 สภาพปัจจุบันของวงพิณพาทย์บ้านพระพินเมืองจำปาศักดิ์

วงพิณพาทย์บ้านพระพิน เป็นวงดนตรีที่ใช้ประกอบประเพณีและพิธีกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับชาวเมืองจำปาศักดิ์ ทั้งในด้านพิธีกรรมทางความเชื่อเกี่ยวกับศาสนา และความเชื่อดั้งเดิมของชาวจำปาศักดิ์ คือการถือผีมเหศักดิ์ ดังนั้นวงพิณพาทย์บ้านพระพินจึงมีบทบาทเป็นสื่อกลางระหว่างชาวเมืองกับองค์มเหศักดิ์และพิธีกรรม ปัจจุบันเครื่องดนตรีพิณพาทย์ถูกเก็บไว้ในหอดดนตรี สโมสรบ้านพระพิน เมืองจำปาศักดิ์ โดยมี

นายบุญเกิด พมมะสิง เป็นหัวหน้าควบคุมดูแลวงพิณพาทย์ มีการบรรเลงพิณพาทย์ในทุกวันสัปดาห์ 15 ค่ำ

สภาพวงดนตรีปัจจุบัน วงพิณพาทย์ได้รับการดูแลจากคณะกรรมการสโมสรบ้านพระพิน โดยการนำของแม่ลำม พ่อช่าง ข้าวจ้ำ และนางแตง การรับงานจะถึงงานของสโมสรเป็นหลัก สภาพวงดนตรีที่รับงานในปัจจุบันเป็นวงปี่พาทย์ที่ประกอบไปด้วยเครื่องตีเป็นหลักดังนี้ ระนาดเอก 1, ระนาดทุ้ม 1, ซ้องวงใหญ่ 1, ตะโพน, กลองทัด, ฉิ่ง และ ปี่ การบรรเลงส่วนใหญ่จะมีเครื่องตี 7 ชิ้น ดังกล่าวเป็นส่วนใหญ่

นักดนตรีประจำวงพิณพาทย์บ้านพระพิน เมืองจำปาศักดิ์ในปัจจุบันมี 8 คน นักดนตรีแต่ละคนมีภูมิลำเนาอยู่ในเมืองจำปาศักดิ์ และเมืองประทุมพร ประกอบอาชีพแตกต่างกันออกไป โดยมีนายบุญเกิด พมมะสิง เป็นผู้ดูแลวงพิณพาทย์

เครื่องดนตรีที่ยังคงอยู่ในหอดนตรี สโมสรบ้านพระพิน มีทั้งเครื่องที่สมบูรณ์สามารถนำมาบรรเลงได้ และเครื่องที่ผู้ฟังไม่สามารถนำมาบรรเลงได้ ปัจจุบันเครื่องดนตรีที่สามารถบรรเลงได้มีเพียงไม่กี่ชิ้น ซึ่งเป็นเครื่องดนตรีที่ใช้ออกงานได้แก่ ระนาดเอก ระนาดทุ้ม ซ้องวงใหญ่ ระนาดเอกเหล็ก ตะโพน กลองทัด ฉิ่ง ฉาบ และ ปี่

พิธีกรรมก่อนการบรรเลง ในการออกงานหรือรับงานทุกครั้ง หัวหน้าวงพิณพาทย์จะต้องมีการนำขันธ 5 ไปไหว้ต่อองค์พระรัตนตรัย หรือเสด็จก่อนทุกครั้งเพราะถือว่า วงพิณพาทย์บ้านพระพินวงนี้เป็นสมบัติและเป็นลูกเป็นหลานของท่าน ก่อนการเริ่มบรรเลงทุกครั้งจะต้องมีการตั้งคายเพื่อเคารพต่อครูบาอาจารย์ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชา ตามประเพณีซึ่งคายในการไหว้ก่อนการบรรเลงนั้นจะแบ่งออกเป็น 2 อย่างคือ คายงานมงคล และคายงานอวมงคล

การฝึกซ้อมของวงพิณพาทย์บ้านพระพิน ใช้การบรรเลงในทุกวันสัปดาห์ 15 ค่ำ ของทุกเดือน เป็นการมารวมตัวฝึกซ้อมเพราะนักดนตรีมีอาชีพหลักที่ต่างกัน

การรับงานและรายได้การรับงาน ส่วนใหญ่จะมีการตกลงราคากันก่อนระหว่างหัวหน้าวง นายบุญเกิด พมมะสิง กับผู้ว่าจ้าง การตกลงราคาก็ขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ระหว่างผู้ว่าจ้างกับนักดนตรี หรือความสำคัญของงาน เช่น งานที่มีความสำคัญต่อเมือง หรือสโมสรบ้านพระพิน ผู้ว่าจ้างจะต้องเป็นฝ่ายจัดการมารับส่งและขนเครื่องดนตรีพิณพาทย์ด้วย กรณีในการจ่ายค่าตอบแทนก็จะขึ้นอยู่กับวัน เวลา ในการบรรเลงด้วย ส่วนงานที่เกี่ยวข้องกับสโมสรบ้านพระพิน ถือเป็นงานขององค์พระรัตนตรัย ไม่มีค่าตอบแทน การสืบทอด นักดนตรีพิณพาทย์บ้านพระพิน มีการสืบทอดการบรรเลงบทเพลงกันแบบรุ่นสู่รุ่น โดยวิธีการ

แบบมุขปาฐะ กล่าวคือ เป็นการสอนแบบปฏิบัติให้ดู จดจำแล้วทำตาม นำไปถ่ายทอดต่อไป เพื่อคงไว้ซึ่งบทเพลงเก่าๆ โดยวิธีการสอนจะเป็นการอำเสียงนอยให้ผู้ฟังที่ฝึกได้ทำตามเสียง หรือถ้าเครื่องไหนมีหลายชิ้น เช่น ระนาด ผู้สอนก็จะตีให้ดูแล้วอำเสียงนอยตาม เพื่อให้ผู้ฟังที่ฝึกสามารถตีเป็นทำนองตามได้ ไม่มีการจดเป็นลายลักษณ์อักษร

1.2 บทบาทของวง

วงพิณพาทย์บ้านพระพินเป็นวงดนตรีที่อยู่คู่อำเภอจำปาศักดิ์มาช้านาน มีการสืบทอดของนักดนตรีแบบรุ่นสู่รุ่น ถึงแม้บทบาทของวงพิณพาทย์บ้านพระพินที่เป็นดนตรีในราชสำนักจำปาศักดิ์มาก่อนจะเปลี่ยนไป วงพิณพาทย์บ้านพระพินก็ยังมียุทธศาสตร์ในพิธีกรรมต่างๆ ของชาวจำปาศักดิ์ ทั้งในด้านความเชื่อดั้งเดิม และด้านศาสนา จะเห็นได้ว่าในงานบุญหรือพิธีกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับชาวเมืองจำปาศักดิ์ จะมีการเสพพิณพาทย์เกือบทุกงาน โดยเฉพาะงานที่เกี่ยวข้องกับองค์พระรัตนตรัยหลักเมือง

บทบาทวงพิณพาทย์ต่อชุมชน วงพิณพาทย์บ้านพระพินเป็นวงดนตรีที่มีความสำคัญเป็นอย่างมากในพิธีกรรมต่างๆ ของชาวเมืองจำปาศักดิ์ ถือได้ว่าเป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้โดยเฉพาะพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับองค์พระรัตนตรัยหลักเมือง ชาวเมืองเชื่อกันว่าองค์พระรัตนตรัยหลักเมืองชอบเสียงดนตรี ชอบการเสพการพ้อน ชาวเมืองจึงใช้ดนตรีหรือวงพิณพาทย์เป็นสื่อกลางในการติดต่อกับบรรดาเทวดาประจำเมือง

บทบาทวงพิณพาทย์ต่อประเพณี วงพิณพาทย์บ้านพระพินเป็นวงดนตรีที่มีบทบาทในหลายประเพณีของชาวเมืองจำปาศักดิ์ ซึ่งประเพณีที่มีวงพิณพาทย์บรรเลงล้วนแล้วแต่เป็นประเพณีที่มีความสำคัญของเมือง และเป็นประเพณีที่ชาวเมืองให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก เช่น บุญวัดพู เลี้ยงหอมเหล็กดีหลักเมือง ถิ่นห่อ ส่วงเฮือ เป็นต้น บทบาทของวงพิณพาทย์ที่มีต่อประเพณีต่างๆ นั้นเป็นการแสดงออกถึงความเคารพที่ชาวเมืองมีต่อประเพณีโดยใช้เสียงดนตรีเป็นสื่อกลาง เสียงพิณพาทย์จึงเป็นสิ่งที่ชาวเมืองจำปาศักดิ์ให้ความสำคัญ โดยจะมีการนำวงปี่พาทย์บ้านพระพินมาบรรเลงในประเพณีที่สำคัญของเมือง

2. การบรรเลงวงดนตรีพิณพาทย์ที่ใช้ประกอบพิธีเลี้ยงหอมเหล็กดีหลักเมืองของชาวเมืองจำปาศักดิ์

2.1 รูปแบบการบรรเลงในพิธีกรรม

การบรรเลงวงพิณพาทย์ในพิธีเลี้ยงหอมเหล็กดีหลักเมืองมีความสำคัญต่อพิธีกรรมเป็นอย่างมาก วงพิณพาทย์ใช้เป็นสื่อกลางเพื่อให้องค์พระรัตนตรัยเกิดความพอใจและออกมาพ้อน ผ่านเสียงของบทเพลง โดยองค์พระรัตนตรัยจะลงมา

ทรงคนทรงที่ชาวเมืองจำปาศักดิ์เรียกว่า พ่อช่าง แม่ล้าม หลังจาก
ที่ทรงแล้ว จะออกพ้อนรอบเสารหลักเมือง 3 รอบ พอครบก็จะ
เข้าประทับที่อาสนะเพื่อรอรับเครื่องสักการะ วงพิณพาทย์จะมี
การบรรเลงเพลงในขณะที่องค์มหัศจรรย์ที่ทรงพ่อช่างหรือแม่ล้าม
ออกพ้อน เมื่อคนทรงพ้อนกลับเข้าที่อาสนะ วงพิณพาทย์ก็จะ
บรรเลงจบเพลงให้พอดี วงพิณพาทย์ที่ใช้ในการประกอบพิธีกรรม
เสียงหอมหนักดีหลักเมือง ประกอบด้วย ระนาดเอก ระนาดทุ้ม
ฆ้องวงใหญ่ ระนาดเอกเหล็ก ตะโพน กลองทัด ปี่ ฉิ่งและแสง

2.2 รวบรวมบทเพลงที่ใช้ประกอบในพิธีกรรมและ
บันทึกเป็นโน้ตไทย

บทเพลงที่ใช้เฉพาะ ได้แก่ เพลงกลม เพลงกราวนอก
เพลงอรัญ และเพลงเชิด ซึ่งบทเพลงดังกล่าวต่างก็ใช้สำหรับ
องค์มหัศจรรย์ และภูมิเจ้าที่ ผีบ้านทรงเมือง แตกต่างกันไป

เพลงกลม เป็นเพลงที่ใช้สำหรับการออกพ้อนของ
เจ้าอินตรา และเจ้าธรรมรังสี วงพิณพาทย์จะบรรเลงเพลงกลม
เมื่อเห็นพ่อช่างลุกขึ้น เตรียมออกพ้อนตาบ หากพ่อช่างนั่ง
เครื่องแต่งกายสีแดง หมายถึงเจ้าอินตรากำลังทรงออกพ้อน
หากนั่งเครื่องสีเขียว หมายถึงเจ้า ธรรมรังสีกำลังทรงออกพ้อน

เพลงกราวนอก เป็นเพลงที่ใช้สำหรับการออกพ้อนของ
เจ้าคำแสนงอน วงพิณพาทย์จะบรรเลงเพลงกราวนอกเมื่อเห็น
แม่ล้ามลุกขึ้นเตรียมออกพ้อนตาบ เจ้าคำแสนงอนจะนั่งเครื่อง
สีแดงมือถือดาบ 2 มือ

เพลงอรัญ เป็นเพลงที่ใช้สำหรับการออกพ้อนของ
เจ้าคำแสนงอน วงพิณพาทย์จะบรรเลงเพลงอรัญเมื่อเห็น
แม่ล้ามลุกขึ้นมือเปล่าเตรียมออกพ้อน เพลงอรัญเป็นเพลงที่มี
จังหวะและทำนองสนุกสนาน ร่าเริง ทำให้ชาวเมืองต่างชอบ
มีการปรบมือเป็นจังหวะตามเพลง และทยอยถอย เจ้าคำแสนงอน
จึงใช้เวลาออกพ้อนค่อนข้างนาน บางครั้งวงพิณพาทย์จึงบรรเลง
เพลงนาคเขียว

เพลงเชิด เป็นเพลงที่ใช้สำหรับการออกพ้อนของ
เจ้าพระ (พญานาค) วงพิณพาทย์จะมีการบรรเลงเพลงเชิด
เมื่อเห็นพ่อช่างล้มลงเพื่อเตรียมจะเลื้อย พ่อช่างจะนั่งเครื่อง
สีแดงเลื้อยไปตามแนวพรมที่ได้ไปเตรียมไว้

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากการศึกษาวงพิณพาทย์บ้านพิน เมืองจำปาศักดิ์
แขวงจำปาศักดิ์ สปป.ลาว ทำให้ทราบถึงสภาพปัจจุบันของ
วงพิณพาทย์บ้านพระพิน และบทบาทต่อสังคมชาวเมือง
จำปาศักดิ์ ทราบถึงประเพณีพิธีกรรมที่วงพิณพาทย์เข้าไป
เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ยังมีการศึกษารวบรวมบทเพลงที่มี

เอกลักษณ์เฉพาะในแบบของวงพิณพาทย์จำปาศักดิ์ ทำให้
สามารถเข้าใจถึงวิถีชีวิตของชาวเมืองจำปาศักดิ์ได้เป็นอย่างดี
วงพิณพาทย์บ้านพระพินเปรียบเสมือนสะพานที่เชื่อมกาลเวลา
ตั้งแต่ยุคพระราชอาณาจักรลาวถึงยุคปัจจุบันผ่านทางบทเพลง
สอดคล้องกับ เฉลิมศักดิ์ พิภูลศรี (2551) ที่กล่าวว่าดนตรีที่
เคยบรรเลงในราชสำนักลาวในอดีตมีพัฒนาการท่ามกลางบริบท
ทางการเมืองการปกครองที่เปลี่ยนแปลงตั้งแต่ยุคพระราช
อาณาจักรลาวสู่ยุคสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
ย่อมส่งผลต่อพัฒนาการของดนตรีพิณพาทย์ลาวในปัจจุบัน ซึ่ง
มีการถ่ายทอดจากรุ่นหนึ่งสู่อีกหนึ่ง จะได้ฟังในพิธีกรรม
ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสโมสรบ้านพระพิน บทเพลงที่บรรเลงใน
วงพิณพาทย์บ้านพระพินถูกจดจำโดยนักดนตรีผู้บรรเลง
ถ่ายทอดแบบมุขปาฐะ ไม่มีการจดเป็นลายลักษณ์อักษร ทำให้
บางบทเพลงอาจสูญหายและลบลือน นอกจากนี้ยังพบอีกว่า
บทเพลงที่ใช้ในวงพิณพาทย์เมืองจำปาศักดิ์มีชื่อตรงกับบทเพลง
ไทยเดิม มีลักษณะทำนองคล้ายคลึงกัน เช่น เพลงลาวดวงเดือน
เพลงแขกมอญบางขุนพรหม เพลงลาวล่องน่าน เพลงเขมร
ไพรโยค ฯลฯ สอดคล้องกับ ธวัชชัย ไพโหล (2534) ได้กล่าวไว้
ว่า ในสมัยรัชกาลที่ 5 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์มีนโยบายของ
พระมหากษัตริย์ไทยในการนำบุตรหลานเชื้อพระวงศ์ของกษัตริย์
ราชอาณาจักรลาวทั้งสามได้แก่ หลวงพระบาง เวียงจันทน์ และ
จำปาศักดิ์ มาชุบเลี้ยงให้การศึกษา อบรมที่กรุงเทพฯ บุตรหลาน
เหล่านี้จึงนำเอาศิลปวัฒนธรรมค่านิยมของลาวเข้ามาเผยแพร่ใน
ราชสำนัก และเมื่อกลับไปบ้านเมืองตนก็จะนำเอาวัฒนธรรม
ประเพณีไทยกลับไปเผยแพร่ที่บ้านเมืองตน มีบางบทเพลงที่มี
ลักษณะเหมือนกันกับบทเพลงไทยเดิม แต่มีชื่อเรียกต่างกัน เช่น
เพลงอรัญตรงกับเพลงคางคกปากสระ เป็นต้น

2. จากการศึกษาวิจัยพบอีกว่าพิธีกรรมเสียงหอมหนักดี
หลักเมือง มีความใกล้เคียงกับพิธีกรรมลำผีฟ้าของชาวอีสานใน
แถบจังหวัดขอนแก่น มหาสารคาม และร้อยเอ็ด พิธีเหยาของ
เผ่าภูไทในภาคอีสานในแถบจังหวัดกาฬสินธุ์ สกลนคร มุกดาหาร
และนครพนม และยังพบพิธีกรรมในลักษณะนี้ตามจังหวัด
ลุ่มแม่น้ำโขง และส่วนอื่นๆ ของภาคอีสาน ซึ่งรูปแบบของ
พิธีกรรมมีความคล้ายคลึงกัน สอดคล้องกับ ปัญญา รุ่งเรือง
(2546) ที่กล่าวไว้ว่า บริเวณที่เป็นประเทศลาวในปัจจุบัน
มีวัฒนธรรมเดียวกันกับภูมิภาคทางตะวันออกเฉียงเหนือ
ของไทย แสดงถึงความเชื่อดั้งเดิมของกลุ่มชนในภูมิภาคแถบนี้
ทั้งในด้านการจัดผามพิธี เครื่องคาย การแต่งกายของคนทรง
รูปแบบของพิธีกรรม และการใช้ดนตรีเป็นสื่อกลางระหว่างคน
กับสิ่งที่มองไม่เห็น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. เป็นแนวทางในการศึกษาวัฒนธรรมที่มีความคล้ายคลึงและเกี่ยวเนื่องของกลุ่มชนในวัฒนธรรมอีสาน-ลาวเพื่อทราบถึงความสัมพันธ์ การเดินทางของกลุ่มชนในภูมิภาคดังกล่าว
2. เป็นแนวทางในการศึกษาบทเพลงที่มีชื่อคล้ายคลึงกันระหว่างบทเพลงพิณพาทย์จำปาศักดิ์กับบทเพลงไทยเดิม ในแง่ของการศึกษาเปรียบเทียบกระสวนจังหวะ ทำนอง ลักษณะของบทเพลง เพื่อทราบถึงข้อแตกต่างระหว่างบทเพลงไทยเดิมกับบทเพลงที่บรรเลงโดยพิณพาทย์จำปาศักดิ์

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิเคราะห์ และเก็บบันทึกบทเพลงทั้งหมดที่บรรเลงโดยวงพิณพาทย์บ้านพระพิน เมืองจำปาศักดิ์ในรูปแบบของผลงานทางวิชาการเพื่อให้คนรุ่นหลังได้ศึกษาต่อไป
2. ควรมีการศึกษาบทเพลงที่ใช้ประกอบพิธีกรรมต่างๆที่มีความสำคัญกับสโมสรับ้านพระพิน และมีความสำคัญต่อประเพณีของชาวเมืองจำปาศักดิ์
3. ควรมีการศึกษาบทวิเคราะห์ และเปรียบเทียบบทเพลงที่มีความคล้ายคลึงกันระหว่างบทเพลงที่บรรเลง โดยวงพิณพาทย์บ้านพระพินกับบทเพลงไทยเดิม

เอกสารอ้างอิง

- เฉลิมศักดิ์ พิภูลศรี. (2551). *ดนตรีลาวเดิม*. ศูนย์วิจัยพหุลักษณะสังคมกลุ่มน้ำโขงขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- Phikulsri Chalernsak. (2008). *Lao traditional music*. Khon Kaen : The Center of Research on Social Multiple Natures in the Mekong River Basin, Khon Kaen University.
- ธวัชชัย ไพบูล. (2534). *ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับอาณาจักรหลวงพระบาง เวียงจันทน์และจำปาศักดิ์ ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 1-รัชกาลที่ 5 (พ.ศ. 2323-2446)*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

Philai, Thawatchai. (1991). *The relationship between Thailand and the kingdom of Louangprabang, Vientiane and Champasak from the ages of Rama 1 to Rama 5 (1780-1903* (Unpublished master's thesis). Srinakharinwirot University Prasarnmit, Bangkok, Thailand.

ปัญญา รุ่งเรือง. (2546). *ประวัติศาสตร์ดนตรีไทย*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : บริษัท โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด.

Rungrueang, Panya. (2003). *History of Thai music*. (5th Ed.). Bangkok : Thai Wattana Panich Publishing.

ศิริกาญจน์ ดุจจานุทัศน์. (2553). *ราชวงศ์จำปาศักดิ์ ประวัติศาสตร์ในราชสำนัก*. กรุงเทพฯ : บริษัท ทริปป็ล เอ็ดดูเคชั่น จำกัด.

Dutjaanuthat Sirikaan. (2010). *Champasak dynasty : The history in royal palace*. Bangkok : Triple Education Publishing.

สุรศักดิ์ ศรีสำอาง. (2545). *ลำดับกษัตริย์ลาว*. จังหวัดนครราชสีมา : บริษัท โจเซฟปริ้นติ้ง จำกัด.

Srisum-aang, Surasak. (2002). *The sequence of Lao kings*. Nakhon Ratchasima : Joseph Printing.

สิลา วีระวงส์ แปลโดย สมหมาย เปรมจิตต์. (2535). *ประวัติศาสตร์ลาว*. กรุงเทพฯ : บริษัท มติชน จำกัด.

Weerawong, Sila. (1992). *History of Laos (S. Premjit, Trans.)*. Bangkok : Matichon Public Company Limited.

เต็ม วิภาคย์พจนกิจ. (2546). *ประวัติศาสตร์อีสาน*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

Wiphakphotjanakit, Toem. (2003). *History of Isan* (4th Ed.). Bangkok : Thammasat Press.